

Handläggare
Anna Spetz
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
14KS/0384

Kommunstyrelsen

Svar på motion (Mp) om ett mer jämställt och jämlikt Värmdö

Förslag till beslut

Motionens respektive yttranden avslås eller anses besvarade enligt följande:

1.	Pengar avsätts i kommunstyrelsens reserv för fortbildning av ekonomiansvariga inom genusuppföljning	Avslås
2.	Samtliga kommunens verksamheter får i uppdrag att inkludera en analys av hur medlen fördelas med avseende på kön i beredningen av kommande års budgetar	Avslås
3.	Samtliga bokslut för kommunala verksamheter fortsättningsvis inkluderar en uppföljning av hur medlen fördelas med avseende på kön	Avslås
4.	All statistik som kommunen tar in för offentliga verksamheter görs könsseparerad för att uppdaga eventuell diskriminering, samt i relevanta fall inkluderar ett frågebatteri om upplevd diskriminering	Besvarad
5.	Ojämligheter i offentliga verksamheter som uppdagas i samband med uppföljning av bokslut och statistik måste följas av att den berörda verksamheten upprättar en åtgärdsplan för att åtgärda de uppdagade missförhållandena	Besvarad

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Filip Joelsson m.fl. (Mp) har i en motion lämnat fem yrkanden inom området genusbudgetering. Genusbudgetering är en metod för att se hur offentliga resurser fördelas mellan könen. Motionärerna yrkar att pengar ska avsättas för fortbildning av ekonomiansvariga inom genusuppföljning. Inom ramen för ekonomisektorns ansvarsområde och nuvarande budget- och styrprocess bedöms detta behov inte finnas, varför yrkandet föreslås avslås.

Motionens andra och tredje yrkande handlar om att alla kommunens verksamheter ska

inkludera en analys av hur de ekonomiska resurserna fördelas med avseende på kön, både i beredningen av budget och i bokslut. Befintliga styrdokument, styrmodell, budgetprocess och konsekvensanalyser i ärendeberedningen bedöms vara tillräckliga för att uppnå jämlikhet och jämställdhet. En uppföljning av hur ekonomiska resurser fördelas på kön bedöms inte rymmas inom ramen för nuvarande styrmodell och ekonomisystem. Motionens andra och tredje yrkande föreslås därför avslås.

Motionärernas fjärde yrkande handlar om att all statistik som kommunen inhämtar ska göras könsseparat. Mycket statistik är redan idag könsseparat och ett arbete med att förbättra kommunens statistikinsamlande pågår. Yrkandet föreslås därför anses besvarat.

Motionens femte yrkande är att ojämlikheter som uppdagas i offentlig verksamhet ska följas upp och åtgärdas. Inom ramen för nuvarande verksamhetsuppföljning sker en analys av avvikelser och åtgärder föreslås nämnder och styrelsen att ta ställning till inför kommande budgetarbete. Därför föreslås yrkandet anses vara besvarat.

Bakgrund

Filip Joelsson, Malin Åberg Aas, Max Ljungberg, Marina Hardenbildt och Ola Mattson (Mp) har i en motion, inlämnad den 27 augusti 2014, framställt fem yrkande inom området genusbudgetering:

1. att pengar avsätts i kommunstyrelsens reserv för fortbildning av ekonomiansvariga inom genusuppföljning,
2. att samtliga kommunens verksamheter får i uppdrag att inkludera en analys av hur medlen fördelas med avseende på kön i beredningen av kommande års budgetar,
3. att samtliga bokslut för kommunala verksamheter fortsättningsvis inkluderar en uppföljning av hur medlen fördelas med avseende på kön,
4. att all statistik som kommunen tar in för offentliga verksamheter görs könsseparerad för att uppdaga eventuell diskriminering, samt i relevanta fall inkluderar ett frågebatteri om upplevd diskriminering,
5. att ojämlikheter i offentliga verksamheter som uppdagas i samband med uppföljning av bokslut och statistik måste följas av att den berörda verksamheten upprättar en åtgärdsplan för att åtgärda de uppdagade missförhållandena.

Ärendebeskrivning

Genusbudgetering, eller jämställdhetsbudgetering som det ibland benämns, är en metod för att se hur offentliga resurser fördelas mellan könen. Det innebär att effekterna av den kommunala budgeten analyseras utifrån ett genusperspektiv, för att säkerställa en jämn fördelning av medlen. Det vill säga det ska inte finnas skillnader i fördelning och nyttjande av resurser som enbart kan förklaras av könstillhörighet.

Kommunallagen föreskriver att kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Diskrimineringslagen (DL) syftar till att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Kommunal

verksamhet omfattas av DL. Om ojämlikheter och oskälig diskriminering upptäcks ska detta utredas och åtgärdas direkt. Värmdö kommun har målsättningar kring jämlikhet och jämställdhet som preciseras i ett antal styrdokument, till exempel Vision 2030, budget och årsredovisning samt jämställdhetsplanen med tillhörande mål och aktiviteter. Dessutom har kommunen att förhålla sig till bland annat speciallagstiftning, inom vissa verksamhetsområden, med koppling till jämlikhet och jämställdhet.

Värmdö kommuns styrmodell

Värmdö kommun ska styras långsiktigt och genomtänkt mot vision Värmdö 2030, vilken är antagen av fullmäktige och har varit föremål för samråd med medborgarna. Vision 2030 är kommunens grundläggande styrdokument och basen i gällande styrmodell. Utifrån visionen fastställer fullmäktige inriktningsmål vid början av varje ny mandatperiod, vilka ska avspglas i den budget fullmäktige årligen fastställer, samt vara ledstjärna för nämndernas arbete. Utifrån inriktningsmålen fastställer respektive nämnd och styrelse effektmål, som ska bidra till att inriktningsmålen uppfylls. Effektmålen beslutas årligen i respektive nämnd/styrelses detaljbudget. Förvaltningen fastlägger sedan indikatorer för att mäta måluppfyllelsen. Därigenom skapas en röd tråd från visionen till indikatorer.

Nedanstående citat, hämtat från vision 2030, har bäring på frågan om jämlikhet och jämställdhet i Värmdö:

I det mångkulturella Värmdö skapas meningsfulla möten mellan människor genom ett öppet sinne, tolerans och en vilja att lyssna, förstå och göra något. Här präglar det förhållningssättet vår kommun och det finns gott om plats för många olika sorters möten. Vi bygger ett samhälle utifrån barnens bästa och skapar förutsättningar för att både flickor, pojkar, kvinnor och män, ska kunna leva jämställt. Vi välkomnar nya medborgare från olika kulturer.¹

För innevarande mandatperiod har fullmäktige beslutat om sex inriktningsmål, varav två kan kopplas till visionen om ett jämställt och jämlikt Värmdö. Inriktningsmålet *En hållbar kommun* slår fast att "[...] vi vill skapa ett modernt samhälle som i alla aspekter är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart för generationer framåt. [...]" Inriktningsmålet *Omsorg och trygghet* fastlägger att "I Värmdö kommun ska social hållbarhet vara grunden för medborgarnas trygghet och välfärd. Utsatta personer och grupper ska stötts på bästa möjliga sätt.[...] Värmdö ska vara en attraktiv kommun för boende, studerande och besökare där alla, oavsett kön, ålder, funktionshinder, etnisk tillhörighet, religion eller sexuell läggning ska känna sig trygga och säkra."

Resursfördelning och uppföljning

Budgetprocessen verkar för att koppla samman mål och medel inom respektive verksamhetsområde. Fullmäktige beslutar om en övergripande drift- och investeringsbudget som fördelar de ekonomiska resurserna per nämnd och inte per verksamhet, individ, grupp eller liknande. Undantaget är de "pengfinansierade" verksamheterna där fullmäktige beslutar om till exempel nivån på skolpengen. Dock är skolpengen lika för alla och inget som kan fördelas utifrån kön.

Den övergripande budgeten preciseras av respektive nämnd och styrelse genom

¹ Vision Värmdö 2030 s. 9

antagande av detaljbudget och verksamhetsplaner för det kommande året. I samband med detaljbudgeten antar nämnderna och styrelsen också effektmål som ska bidra till att uppnå kommunens inriktningsmål. I detaljbudgeten fördelas de ekonomiska resurserna per verksamhet inom nämndens kompetens, inte på enskilda individer. Även enskilda satsningar preciseras. Som exempel kan nämnas kultur- och fritidsnämndens detaljbudget för 2016 som inrymmer en satsning för att öka unga tjejjers deltagande i fritidssysselsättning.

Drift- och investeringsbudgeten följs upp genom årsredovisningen som fullmäktige beslutar om. Årsredovisningen innehåller bland annat kommunens samlade resultat samt en uppföljning av respektive nämnds utfall i relation till budgeterade medel. Den finansiella analysen grundar sig på den så kallade RK-modellen, som utgår ifrån fyra finansiella aspekter; Resultat, kapacitet, risk och kontroll. Syftet är att identifiera finansiella möjligheter och problem samt att klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning. Varje perspektiv analyseras med hjälp av ett antal finansiella nyckeltal.

Årsredovisningen innehåller även en uppföljning av inriktningsmålen samt respektive nämnds effektmål. Nämnderna och styrelsen följer upp respektive detaljbudget i sin verksamhetsberättelse som också innehåller en mer detaljerad måluppföljning där indikatorerna redovisas separat. Vid avvikelser från uppställda mål (jämförbarhet är ett av dessa) görs en analys för att kunna föreslå åtgärder. Nämnderna och styrelsen prioriterar sedan vilka åtgärder som de finner lämpliga för att uppnå målen och vilka resurser som eventuellt behöver tillföras.

Styrdokument och jämställdhetsarbete

Kommunen har ett antal styrdokument som reglerar verksamheterna och medarbetarnas arbete. Respektive nämnd har policys, riktlinjer, rutiner, planer, arbetsbeskrivningar med mera för att bland annat säkerställa att myndighetsutövningen är rättssäker och följer kravet på likabehandling, att inriktningsmålen uppfylls och att främja vision 2030. Flertalet av nämnderna har också riktlinjer för arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Inom ramen för denna utredning är det inte möjligt att redovisa alla kommunens styrdokument som har bäring på jämställdhets- och jämlikhetsarbetet för de utåtriktade verksamheterna.

Gällande det interna arbetet är Värmdö kommuns jämställdhetsplan 2016-2019² det övergripande styrdokumentet. Jämställdhetsplanen slår fast att Värmdö kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare med jämställda arbetsplatser och gott medarbetarskap. Det interna jämställdhetsarbetet ska främja allas lika rätt i frågor om arbete, anställnings- och andra arbetsvillkor samt utveckling i arbetet. Allas erfarenhet och kompetens ska tas till vara på ett bra sätt. Ett jämlikt perspektiv ska genomsyra kommunens arbete, i alla sammanhang och på alla nivåer. Vidare fastställer planen att jämställdhet är ett chefsansvar som ska integreras i alla personal- och verksamhetsbeslut.

Jämställdhetsplanen omfattar en allmän kartläggning och nulägesanalys avseende könsfördelning, ledningsstruktur, sysselsättningsgrad, sjukfrånvaro samt en lönekartläggning. 2015 års lönekartläggning visar att det inte går att påvisa några osakliga

² Antagen av kommunfullmäktige 16 december 2015 § 229

löneskillnader mellan kvinnor och män i kommunen. Det gäller såväl inom de kartlagda befattningsgrupperna, mellan kvinnor och män med lika eller likvärdigt arbete, som mellan befattningsgrupperna. Jämställdhetsplanen beskriver vidare kommunens viljeriktning gällande kvinnor och mäns lika villkor på arbetsplatsen samt mål och aktiviteter inom områdena arbetsförhållanden, förvärvsarbete och föräldraskap, sexuella trakasserier, rekrytering samt utbildning och kompetensutveckling. Några av de aktiviteter som fastslås är att medarbetarenkäten ska analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv, att den psykosociala och fysiska arbetsmiljön ska ses över i samband med skyddsronder utifrån ett jämställdhetsperspektiv och att rutiner för hantering av kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering görs tillgänglig och känd via intranät och chefsinformation. Utgångspunkten för planen är 3 kap. 4-11 och 13 §§ DL.

Under 2015 har Värmdö bibliotek och ungkulturhuset Gurraberg arbetat för att hbtq-certifieras av RFSL. Syftet är att höja medvetenheten och synliggöra normer samt säkerställa att alla besökare ska bemötas likvärdigt. Certifieringen, som kommer uppmärksammas med en ceremoni i början av år 2016, innebär att personalen i verksamheterna har utbildats i hbtq-frågor och normkritik för att kunna erbjuda en god arbetsmiljö för anställda och ett likvärdigt bemötande av besökare.

Statistik

Kommunen är en av flera aktörer som samlar in statistik om de kommunala verksamheterna. Socialstyrelsen, Skolverket, Boverket och SCB är några av de övriga statistikmyndigheterna som inhämtar information om och från kommunens medborgare. Kommunen har därför inte alltid rådighet över hur insamlad statistik redovisas. Mycket av statistiken är samlad i databasen Kolada (kommun- och landstingsdatabasen). I Kolada finns mycket statistik som är könsuppdelad. I vissa fall är antalet brukare så lågt att det av sekretesskäl inte går att redovisa resultaten uppdelat på kön.

Kolada innehåller också en antal färdiga presentationer inom olika områden, som kan användas i verksamhetsuppföljning. Inom jämställdhet finns flera färdiga presentationer som samlar ett antal nyckeltal för uppföljning av jämställdhet inom kommuners verksamheter. De färdiga presentationerna är ett användbart verktyg, både i att identifiera indikatorer för uppföljning av effektmål och för den löpande verksamhetsuppföljningen.

Bedömning

Jämställdhet innebär att män och kvinnor ska ha samma grundläggande rättigheter och möjligheter oavsett kön. Vidare ska män och kvinnor bemötas och behandlas likvärdigt. Ett jämställdhetsperspektiv ska således genomsyra alla kommunala verksamheter och vara vägledande för alla Värmdö kommuns medarbetare. Jämlikhet och jämställdhet pekas ut både i kommunens vision och i inriktningsmålen.

2. Den årliga budgeten är fullmäktiges verktyg för att fördela resurser så att uppsatta mål nås. Budgeten är således en politisk prioritering utifrån vad som anses vara det bästa för kommunens medborgare. I begreppet medborgare innefattas kön, såväl som etnicitet, sexuell läggning, religiösa samt fysiska och psykiska förutsättningar. I varje tjänsteskrivelse ingår konsekvensanalyser med beaktning av följder för ekonomi, miljö och medborgarna. En budget innehåller således en konsekvensanalys där fördelningen

av kommunens medel belyses. Tillsammans med kommunens styrande dokument bedöms nuvarande styrmodell vara tillräcklig för att tillförsäkra jämställdhet, varför motionärernas andra yrkande avslås.

3. Budgeten följs sedermera upp genom verksamhetsberättelsen och årsredovisningen som inkluderar en uppföljning av målen. Avvikelse analyseras och åtgärder föreslås. Inom ramen för den nuvarande styrmodellen och det befintliga ekonomisystemet³ ryms ingen uppföljning av hur ekonomiska resurser fördelas varken på kön eller någon annan individnivå. Budgetuppföljningen genomförs på aggregerad nivå. Därför föreslås motionens tredje yrkande avslås.
1. Utbildning för medarbetare i kommunen är något som sker löpande utifrån behov som identifieras. Möjligheten finns till riktade utbildningssatsningar, såsom nämnda exempel med hbtq-certifiering. Motionens första yrkande om reservering av medel för fortbildning föreslås därför avslås.
4. Kommunen kan inte alltid påverka hur insamling av statistik genomförs och presenteras. Förvaltningen arbetar löpande med att förbättra den egna insamlingen av statistik. I det arbetet ingår både att säkerställa att verksamhetssystemen stödjer statistikuttag för relevanta nyckeltal och att statistiken, när det är möjligt med hänsyn till sekretess, är könsuppdelad. Motionärernas fjärde yrkande föreslås därför anses besvarat.
5. Förvaltningen genomför årligen en uppföljning av effektmål och inriktningsmål utifrån valda indikatorer. Vid målavvikelser genomförs en analys och åtgärder föreslås för att komma tillrätta med eventuella missförhållande, ojämlikheter och målavvikelser. Jämställdhetsplanen innehåller mål och aktiviteter för kommunens jämställdhetsarbete och utgår från diskrimineringslagen. Med anledning av detta föreslås det femte yrkandet anses besvarat.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Beslutet får inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Beslutet får inga direkta konsekvenser för medborgarna. Jämställdhet och jämlikhet är redan ett mål i kommunens verksamheter. De styrdokument som idag finns i kommunen, den nuvarande styrmodellen samt det arbete som pågår med att förbättra statistikinsamlingen och verksamhetsuppföljningen bedöms vara tillräckliga för att nå uppsatta mål kring jämställdhet och jämlikhet i kommunens verksamhet.

Konsekvenser för barn

Beslutet får inga direkta konsekvenser för barn.

³ Det nuvarande ekonomisystemet är anpassat utifrån den styrmodell som kommunen använder idag. Att ändra budgetprocessen till att inkludera genusbudgetering och analys skulle kräva ett nytt ekonomisystem som är anpassat utifrån en helt annan styr- och budgetmodell.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansli- och utredningsavdelningen i samverkan med sektorn för ekonomi och uppföljning.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Motion (Mp) om ett mer jämställt och jämlikt Värmdö	Bilaggs
2	Protokoll KF 2014-08-27 § 106	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Sektorn för ekonomi och uppföljning

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Ragnarsson
Sektorchef administration

Motion om ett mer jämställt och jämlikt Värmdö

Vi lever i ett samhälle som har varit dominerat av manliga maktinnehavare i årtusenden. Detta har lett till att ett manligt perspektiv utgör norm i beslutsfattande. Samtidigt lever vi nu i en tid då allt större krav ställs på jämställdhet mellan könen, och även jämlikhet på andra plan. För att kunna ställa om från ett system som varit ojämnt så långt tillbaks som minnet sträcker sig krävs ett grundligt arbete med goda analysverktyg.

Ett verktyg som prövats på många håll, och som utvecklats till en internationell standard, är sk "gender budgeting".¹ Det innebär att en analys görs av budgeterade medel utifrån fördelning på kön, och att en uppföljning görs i samband med bokslut på utfallet. Poängen med detta är att hitta områden där människor utsätts för könsdiskriminering. Detta kommer självklart inte leda till att all diskriminering upptäcks, men är ett användbart verktyg för att åtminstone analysera några områden i den offentliga ekonomin som är lätta att mäta och följa upp.

Ett annat självklart verktyg är att inkludera uppföljning med avseende på kön och andra diskrimineringsgrunder i all statistik som tas in av kommunen. Vanligen räcker det med att lägga till en fråga om kön på enkäter, och att sedan också redovisa skillnader mellan könen när statistiken sammanställs. En annan enkel sak är att lägga till en fråga som "upplever du att du är diskriminerad pga din sexuella läggning?" (eller motsvarande) i enkäter för boende, brukare, elever och anställda i kommunala verksamheter.

Vi har i Värmdö tagit några steg på väg mot ett integrerat jämställdhetsarbete, men fortfarande återstår mycket.

Vi i Miljöpartiet i Värmdö yrkar därför

att pengar avsätts i kommunstyrelsens reserv för fortbildning av ekonomiansvariga inom genusuppföljning

att samtliga kommunens verksamheter får i uppdrag att inkludera en analys av hur medlen fördelas med avseende på kön i beredningen av kommande års budgetar

att samtliga bokslut för kommunala verksamheter fortsättningsvis inkluderar en uppföljning av hur medlen fördelats med avseende på kön

att all statistik som kommunen tar in för offentliga verksamheter görs könsseparerad för att uppdaga eventuell diskriminering, samt i relevanta fall inkluderar ett frågebatteri om upplevd diskriminering

att ojämlikheter i offentliga verksamheter som uppdagas i samband med uppföljning av bokslut och statistik måste följas av att den berörda verksamheten upprättar en åtgärdsplan för att åtgärda de uppdagade missförhållandena

Filip Joelsson, Malin Åberg Aas, Max Ljungberg, Marina Hardenbildt, Ola Mattson
Miljöpartiet i Värmdö

¹ För en genomgång av gender budgeting, se t ex <http://www.jamstall.nu/wp-content/uploads/2014/02/Pengar-nu-en-handbok-i-genderbudgeting.pdf>

Dnr

Kommunfullmäktige 2014-08-27 §106

Nya motioner

Kommunfullmäktiges beslut

Motionerna remitteras till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

- 14KS/0368 1. Krav på ett statligt planföreläggande för att påverka i Slussenfrågan – Hans Lindqvist (C).
- 14KS/0383 2. Skapa kommunalt energibolag för förnybar energi – Malin Åberg-Aas m.fl., (MP).
- 14KS/0384 3. Ett mer jämställt och jämlikt Värmdö – Filip Joelsson m.fl., (MP).

justering

Wäner

CF

MB

utdragsbestyrkande

